«Lo que un segle bastí l'altre ho aterra...»

Jacint Verdaguer

«Tot seguirà igual però tot haurà canviat». Amb aquesta cita d'*El guepard*, Giuseppe Tommasi di Lampedusa resumeix com ningú la dinàmica de la història, de la qual les ruïnes no són més que els romanents tossuts d'allò que es resisteix a canviar perquè tot continuï com abans. Aquests espais, si no claudiquen i es transformen a temps, es veuen vençuts finalment pel pas del temps, en un declivi que pot arribar a ser de segles.

D'altra banda, la història en moments puntuals també s'accelera, i les guerres, els processos revolucionaris, els desastres naturals, poden destruir d'un dia per l'altre allò que semblava que hagués de ser etern i immutable. Ens trobem, doncs, amb ruïnes resignades, que assumeixen amb dignitat el seu paper de testimoni d'una realitat que s'ha transformat sense remissió, però també amb vestigis incrèduls, destruïts en un moment d'esplendor tal que res en feia intuir la desaparició.

Tant en un cas com en l'altre, la literatura complementa la història d'aquests elements, donant veu a les restes d'aquest passat, a moments de glòria esllanguits o arravatats amb violència. Els rememora amb nostàlgia, en tant que representen un temps que mai no tornarà a ser ben bé igual, que avança deixant enrere tot allò incapaç d'adequar-se als nous temps, però també amb recança, en entendre-les com una prefiguració d'aquesta concepció cíclica de la història. Com en aquell vers que resa en alguns cementiris: «Som el que vosaltres éreu, sereu el que nosaltres som». Un *memento mori* espontani.

Pineda Vaquer

[EL PES DE LA HISTÒRIA]

L'abadia de Sant Martí del Canigó abans de ser restaurada (Castell de Vernet, el Conflent). Entre 1882-1929.
Imatge: Autor desconegut. Arxiu Fotogràfic Centre Excursionista de Catalunya